

"הודנה" ו"צולח" אינם "שלום"

משה שרון

מזרח ממערב מהממשות האמיתית של אזור זה. ועל-פי תמונה זו, תכנן-אור-לא-תכננו את מדיניותנו. "המזרח התיכון החדש" – המונח והספר – הם הביטוי המובהק ביותר של חזיון תעתועים, שקם והפך בסיס להחלטות הרוח גורל. חוץ מכותב הספר וחבר חסידינו, איש בעולם הערבי לא התרשם מן הסיפור הבדיוני הזה. לכל היותר ראו בו כוונה רעה של היהודים, המבקשים להשתלט בנכליהם על העולם הערבי. מובארק היה קצת יותר "נדיב". מסופר עליו שתהה, לאחר פרסום הספר מזרח תיכון חדש של שמעון פרס: "מה קרה למזרח התיכון הישן, מה לא טוב בו?" והשאלה הזאת אינה שאלה קנטרנית, אלא שאלה אמיתית מאוד, של מנהיג ערבי החי עם המציאות ולא ממציא תמונה דמיונית שלה.

2. **בורות:** עד היום הפגנו בורות באשר לתמונת עולמם של אויבינו, ובמיוחד הפלשתינים; ועל בורות זו, שמנהיגינו לא היו מודעים לה או התעלמו ממנה, ניסינו לבסס את מדיניותנו כלפי הרשות הפלשתינית. הסתכלנו על הישות הפלשתינית כעל גוף שאפשר "לעשות איתו עסקים", ללא התייחסות לעולם התרבותי-דתי אליו הוא שייך. כאן הבורות היא הרת אסון. בורות זו איננה נובעת מכך שאין לנו מומחים; זוהי בורות הנובעת מכך שרוב הפוליטיקאים במדינת ישראל מעדיפים לשמוע את עצמם, ואין הם רוצים לשמוע מומחים. ומה שיותר גרוע הוא שה"מומחים", היודעים היטב את האמת ומצויים היטב במקורות, מוכנים לעקם את המציאות כשהם מערבים את השקפת עולמם והעדפותיהם הפוליטיות עם מומחיותם, ומשמיעים לפוליטיקאים את מה שאלה חפצים לשמוע, ולא את מה שמתחייב מן הניתוח הקר של העובדות באזמל מלומדים.

המציאות אליה נקלעה ישראל בעקבות הקמתה של הרשות הפלשתינית

1. לחם צה"ל בלבנון, עד שגירש משם את ערפאת וכל חבורתו לתוניס ולמדינות ערביות אחרות. האיש הזה, ששנאתו למדינת ישראל וליהודים יוקדת בקרבו, גם בשל הביזיונות שספג, לא חלם שדווקא מדינת ישראל, שגירשה אותו מלבנון, תחזיר אותו אל מקום משאת נפשו, ממש אל לבה של "פלשתינ הכבושה", לתחומי יהודה ושומרון וחבל עזה. יתר על כן, בשיא גוזמת חזיונותיו לא עלה בדעתו שמדינה זו, שכל חייו הוקדשו לחיסולה, תזמין אותו להביא לתוכה גם את צבאו; תוסיף ותיתן לו נשק, תאפשר לו להבריח נשק, ואף תספק לו את הכלים להקים באין מפקח ובאין מפריע מערכות חינוך והסברה ותקשורת המונים הנותנות לגיטימציה לשנאת ישראל וממסדות אותה. שהרי, מעצם קיומה, הרשות הפלשתינית היא הביטוי למיסוד ה [טענה הערבית לאי-חוקיותה של מדינת ישראל. ברשות הפלשתינית, מעצם מהותה, נמצאים כל המרכיבים של מיסוד זה.

קשה למצוא את הביטוי הנכון לתאר את האיוולת המדינית אשר הביאה את האויב המר ביותר של מדינת ישראל אל תוכה, ואפשרה לו להימצא במצב הנוח ביותר כדי לפגוע בה. לעתיד לבוא, ייזכר "הסכם אוסלו" לדיראון עולם בתולדות ישראל.

שני דברים בולטים מציינים את מדיניותה של ישראל ביחס לעולם הערבי בכלל ולפלשתינים בפרט, זו המדיניות אשר הובילה, בין השאר, לאסון אוסלו:

1. **התדיינות היהודים עם עצמם:** על-פי רוב אנו, היהודים, מדברים עם עצמנו. יצרנו תמונה דמיונית של המזרח התיכון, המרוחקת מרחק

משה שרון הוא פרופסור להיסטוריה איסלמית באוניברסיטה העברית בירושלים. פרסם גם בגיליונות קודמים של נתיב.

וצריכים לעסוק אך ורק בזכויות הלגיטימיות של העם היהודי. הוא האמור ביחס לעיסוק האובססיבי ב"מדינה הפלשתינית". מדוע הקמתה של מדינה פלשתינית, אירידנטית, אויבת ישראל מעצם מהותה, צריכה להיות עניין שאנו עוסקים בו לבד מהמאמץ למנוע הקמת מדינה כזו? מעבר לכך, בודאי שאין אנו צריכים לעסוק בנושא, ולתכנן, כפי שעושים רבים בתוכנו מבלי שנתבקשו לכך, את פניה של "מדינה" כזו.

המדינה הפלשתינית היא עניין שלהם. העניין שלנו הוא המדינה היהודית, מדינת ישראל. זה, ורק זה, הוא ענייננו. כל דיון בתוך מדינת ישראל על מדינה פלשתינית איננו רק טעות, אלא אף סיכלות. צריך להפסיק לדבר בכלל על הנושא הזה. אני חוזר ואומר: זה לא נושא שנוגע לנו, זה לא עסק שלנו. מדינה יהודית, קיומה, שגשוגה, יהודיותה, ביטחונה – אלו צריכות להיות הבעיות המרכזיות שבהן עלינו לעסוק, מתוך התייחסות ליכותנו הלגיטימית, ההיסטורית, המעוגנת במורשתנו, והסתמכות רק עליה. אך דווקא על זכות זו אין אנו דנים ואותה אין אנו מדגישים כערך מדיני ומוסרי עליון. מתי לאחרונה שמעתם ברדיו או בטלוויזיה התייחסות חיובית רצינית לזכותו הלגיטימית של העם היהודי על ארץ ישראל? התייחסות לזכויותיו הלגיטימיות של העם היהודי בכלל? ובאותה שעה גלי האתר מתפקעים מרוב זכויות העם הפלשתיני. הרי זכותו הלגיטימית של העם היהודי, אליבא דכולי עלמא, צריכה להיות לכל הפחות מקבילה לזכותו הלגיטימית של העם הפלשתיני, ובאמת היא עולה עליה אלף מונים. אבל כולם, בתוכנו ובעולם הסובב אותנו, "מומחים" לזכות הלגיטימית (דווקא) של העם הפלשתיני. במו ידיו השכחנו שיש משהו עמוק ושורשי ומוטבע בלבה של תרבות העולם: הזכות ההיסטורית האוטנטית של העם היהודי. אני אינני מדבר כבר על המאמץ הערבי והפלשתיני השיטתי, המרוכז, למחוק כל זכר לקשר היהודי לארץ ישראל ולהשמיד עתיקות יהודיות בהר הבית ומחוצה לו, כחלק אינטגרלי של המאמץ הזה. אולם מה נלין על האויבים, שעה שאי אלו ארכיאולוגים והיסטוריונים חדשים ישראלים, נוטלים חלק בהילולה שמטרתה לבטל את חשיבות המימד ההיסטורי של הקשר היהודי לארץ, ולהקטין את ערכו.

מדיניותה הגלויה של הרשות הפלשתינית

אחר חתימת הסכם אוסלו, קבע יאסר ערפאת את קווי המדיניות שלו בגלוי. אני הייתי בין הראשונים לחשוף את הדברים בפומבי, מיד שקיבלתי את הקלטת של נאומו ביוהנסבורג, שנשא

הוסף לברות גם את הקלות בה מוכנים פוליטיקאים ישראלים לוותר על עקרונות שעניינם זכויות היסטוריות, כבוד לאומי, הדדיות בתביעות וניסוח מסמכים. בעוד הצד שכנגד עומד על תביעותיו לניסוחים שמרוקנים את תביעות ישראל מתוכן, הפוליטיקאים מן הצד הישראלי מחליטים שאפשר להתחכם במיני לוליינות לשונית ולוותר על דברים של ממש, ובלבד להגיע לנייר חתום כלשהו עם הערבים, אשר לרוב אין לו ערך יותר מערכו של הנייר עליו הוא נכתב.

הנה דוגמה אחת:

בהסכם קמפ-דייוויד יש כמה וכמה פעמים התייחסות ל"זכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני", ואין אפילו פעם אחת התייחסות לזכויות הלגיטימיות של העם היהודי. הכוונה היא לקמפ-דייוויד הראשון, בו נחתם הסכם העקרונות שעליו מבוסס הסכם השלום בין ישראל לבין מצרים (שם היה, לדעתי, שורש כל רע, אבל זה כבר עניין אחר). המומחים התריעו, אולם מי שם אליהם לב כאשר הריעו חוצרות "השלום". ההתערות, שנפלו על אוזניים ערלות, היו על כך שהמצרים תובעים דברים שלא נוגעים להם כלל, שהנושא הפלשתיני אינו מעניינם, ושהדיון חייב להיות דו-צדדי ולעסוק רק באינטרסים הישראליים-מצריים. סאדאת, שהיה איש חכם מאוד, חש בענני האופוריה "השלום-עכשווית" בישראל, ועמד על כך שבהסכם שנחתם יופיע הביטוי "הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני". ושום יד יהודית לא רעדה לחתום ולאשר את הזכויות הפלשתיניות חמש פעמים. ואיש לא שם לב לכך, שעל-ידי אישור ה"זכויות" הללו, אמרה מדינת ישראל ש היא קיימת לא-בזכות; מה גם שעל-ידי השמטת הזכויות הלגיטימיות של העם היהודי, לא נשמר אפילו "איזון". אך מי רצה אז לקלקל את השמחה? העיקר שראש ממשלת ישראל כתב מכתב, שבו הוא מציין שבכל מקום בהסכם שבו כתוב "הגדה המערבית" – מצדו הכוונה היא ליהודה ושומרון! אכן, הישג ענק – מכתב של ראש ממשלת ישראל לעצמו. אבל מצרים קבלה את כל שדרשה בנכסים של ממש, כשהיא מעורבת בעניין לא לה, ובדלת פתוחה אל משרדי האוצר וההגנה האמריקניים.

האם איש אינו שואל את עצמו לא רק מה למצרים ול"זכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני" אלא בעצם מה לנו ולהם? מאימתי מדינת ישראל עוסקת בזכויות לגיטימיות של אחרים? אנו עוסקים, עסקנו

"הודנה" איננה "שלום"

מרתי שיאסר ערפאת ניזון מן התרבות האיסלמית שלו. וכשהוא נשא את דבריו במסגד ביוהנסבורג, הוא דיבר על מה שאנו והעולם קוראים "שלום", אך אמר שהוא מתכוון ל"הודנה". חברי ואנוכי הרמנו קולנו ואמרנו, לכל מי שרצה לשמוע, שערפאת מדבר **בצופן** המוכר לשומעיו, ושיש להבין את הצופן הזה, הרומז אל עולמו התרבותי של המדבר. אך איש לא רצה לשמוע. הדמיון הישראלי ראה שלום של הנביא ישעיהו, ואילו ערפאת המוסלמי ראה "הודנה" של הנביא מוחמד.

הרשו לי להסביר: באיסלאם לא קיים מושג של שלום עם לא-מוסלמים. השלום יכול וצריך להתקיים רק בקרב העדה המוסלמית, בתוככי האיסלאם. **שלום** כמציאות קבע עם לא-מוסלמים, כאשר אלה חיים כשוויים לצד המוסלמים ואינם מהווים אובייקט להכנעה בעתיד קרוב או רחוק, פשוט בלתי אפשרי. כי שלום קבע הוא שבירה של עקרון הגייהאד והפסקת מלחמת המצווה, גם אם מלחמה כזאת איננה מתקיימת בפועל בזמן כלשהו. כשהנשיא סאדאת אמר, אפילו מן הפה ולחוף: "לא עוד מלחמה, לא עוד שפיכות דמים", הרגו אותו. משום שאפילו ברטוריקה הבלתי-מחייבת הזאת שבירה של עקרון הגייהאד.

אפולוגטים מוסלמים, המנסים להמתיק לאנשי המערב את גולת מלחמת המצווה באיסלאם, מסבירים שצריך להבין את המונח גייהאד רק כמונח מושאל. לא בדיוק מלחמה, אלא כמות שאנו אומרים, למשל, מלחמה בעוני. נכון, אתה יכול להשתמש במושג "מלחמה" נגד עוני ובערות. אבל כאן לא תעזורנה שום התחכמויות: גייהאד באיסלאם פירושו לחימה של ממש, הקזת דמו של האויב עד הכרעתו. לא מוכרחים להשמיד, אבל צריך להכריע. ההכרעה פירושה לגרום לכך שאויבם של המוסלמים יוכרח לקבל עליו את השלטון האיסלמי כשלטון עליון, או להסתכן בהכחדה. אין דרך ביניים, אלא אם כן מצא האיסלאם אויב עז מדי, אשר לא יוכל לו, ועל כך תכף נדון.

על כן, תפישת השלום של האיסלאם שונה היא מתפישת השלום ביהדות ובנצרות. תפישת השלום ביהדות ובנצרות נובעת מן התנ"ך, מחזון הנביאים. והתנ"ך מדבר על שלום במושגים מוחלטים, במושגים של קץ לשפיכות דמים מכל סוג. הוא מדבר על שלום בטבע ובין בני-אדם. בקוראן אין מציאות כזאת כלל. לשווא תחפשו בקוראן את חזון השלום של הנביאים. כאשר נחתם הסכם השלום עם מצרים, ביקש הנשיא קרטור לרומם את הרגע, ולצטט פסוקים מתאימים למעמד מפתחי הקודש של שלוש הדתות המונותאיסטיות. כנוצרי, שמכיר את התנ"ך, כמובן לא היתה לו בעיה. מיכה וישעיהו סיפקו מיד את

מיד לאחר החתימה על ההסכם ההוא. ביוהנסבורג הסביר יאסר ערפאת שני דברים חשובים שכדאי לדעת: **מהי משמעות השלום בשבילו, ולמה הוא מתכוון בהסכם אוסלו.** להלן אעסוק בשני עניינים אלה, שלובים זה בזה.

משמעות השלום לגבי יאסר ערפאת היא משמעות השלום האיסלמית, והוא אמר זאת בגלוי, כשהוא חוזר ונשען על פרקים בהיסטוריה האיסלמית, שהם בעלי חשיבות מכרעת בעיני המוסלמים. צריך להבין מה עומד מאחורי התייחסות של מנהיג ערבי לפרקים בתולדות האיסלאם, דווקא בהשוואה למקובל במקומותינו. כשמנהיגים ישראלים דנים בענייני מדיניות עכשווית, איש מהם איננו חושב להזכיר פרקים מן ההיסטוריה היהודית, כמו למשל זו של הבית הראשון או אפילו השני, במוקד של טיעוניו המדיניים. אבל כשיאסר ערפאת עוסק בענייני מדיניות, הוא מזכיר פרקים מתולדות האיסלאם. והאיסלאם עבורו, כמו עבור העולם הערבי-איסלמי כולו, הוא דבר חי, פעיל, עכשווי ותמיד רלבנטי. התרבות האיסלמית היא מקור חיים. זוהי איננה "תרבות עתיקה", לא של "ימי-הביניים", אלא שייכת לכאן ועכשיו. היא העבר המועתק אל ההווה ומאיר את העתיד.

אני אומר את הדברים משום שבכל פעם שאני וחברי מזכירים את האלמנט האיסלמי, מיד ישנו מי שאומר בביטחון שזה "היה בימי-הביניים" ו"שהיום זה לא כך". אך האמת היא שגם אם המקורות נכתבו בחלקם בימי-הביניים, התרבות העתיקה (יחסית) הזאת איננה שייכת לימי-הביניים, מפני שהערבים גאים בתרבותם וחיים אותה; הם רואים בה את הזרקור, את קרן האור המנחה אותם אל הניצחון הסופי. והניצחון הסופי הוא שלטון האיסלאם בעולם. בנושא זה אל יהיה ספק לאיש.

הבה ניקח לדוגמה את הקוראן והמסורת הפרשנית המוסלמית. מיד אפשר להבחין שיש הבדל גדול בין יחס המוסלמי לקוראן, לבין יחס היהודי הממוצע לתנ"ך. בשביל המוסלמי, הקוראן איננו רק ספר קודש, העתק מדויק של דבר האל למוחמד, אלא הוא תוכנית. הוא תוכנית פוליטית, הוא תוכנית תרבותית, הוא דרך חיים. על כן יש לקרוא את הקוראן מנקודת המבט הזאת, לאמר, שהוא והמסורת שצמחה סביבו מייצגים מוקדי זהות, אורח חיים ומערכת התנהגות כוללת המקיפה את חיי הפרט, החברה והמדינה. מעל לכל הקוראן והתרבות שהוא יצר, הם תוכנית לעתיד האנושות. תוכנית חיה וקיימת. מי מכס שלא קרא את הקוראן, שיקרא אותו. אני מבקש לצטט לדוגמה את הפסוק המציין יותר מכל את התוכנית הקוראנית לעתיד העולם: "הוא [אללה] אשר שלח את שליחו [מוחמד] עם אורח משרים ודת אמת, כדי שישלוט על הדתות כולן..." (סורה 9 פסוק 33).

— ביקש להשיג בהסכם ההודנה את הרדמת אויבו והחלשתו מצד אחד, ומצד שני פסק זמן להכין צבא חזק — חתם גם הוא על ההסכם, אף-על-פי שכלפי חוץ היו בו הרבה ויתורים לאויביו. בלי משים, ואולי מתוך יהירות, ערפאת משווה עצמו למוחמד, והוא חוזר ומדגיש את התקדים הזה של הסכם מוחמד-קורישי כהסכם היסטורי שנותן צידוק לחתימתו שלו על הסכם אוסלו.

זהו מין הסכם עם קריצה בצדו: בין כה וכה היהודים אינם מבינים על מה מדובר. כמו הנביא, חושב ערפאת, אקח את המקסימום, לא אוותר על חזון המלחמה הגדולה, אבנה צבא ואסיים את ההסכם בכל רגע שארצה. הרי זוהי רק הודנה. על כן ברור שכאשר אהוד ברק בא עם הצעה נדיבה שמחירה היה "סיום הסכסוך", כלומר שלום "על אמת", ערפאת סירב. לא לזה הוא התכוון באוסלו.

היה לי תלמיד פלשתיני בשם עזמי אבו סעוד. לפני זמן-מה פגשתי אותו והשיחה נתגלגלה לענייני דיומא. כיוון שאני יודע שערפאת הוא קרוב משפחתו מצד אמו, שאלתי אותו: "איזה שלום אתם רוצים?" הוא ענה: "האם אנחנו מדברים על שלום? אנחנו מדברים על הודנה. ואני ואתה יודעים מה זה הודנה".

האם יש בכלל מושג השווה בתוכנו ומהותו ל"שלום" אמת? בכל הספרות הערבית, אם קלאסית ואם מודרנית, לא תמצאו את המונח "שלום" במובן שאתם מדברים עליו או חולמים עליו. אין דבר כזה. לצד ההודנה ישנו המונח "צולח". "צולח" הוא למעשה הסכם כניעה. כאשר האויב נכנע, אזי נערך הסכם המסדיר את החוקים והכללים בהם יחיה תחת שלטון מוסלמי. ערפאת אוהב להדגיש שירושלים נכבשה ב"צולח" (בשנת 638), ואז העניק האיסלאם מעמד של "בני חסות" למוסדות הנוצריים בה. על בסיס זה תובע ערפאת גם היום את האפוטרופוסות על כל המקומות הקדושים בירושלים, כשליט עליון.

ערפאת חוזר ומדגיש את הסכם ההודנה בין הנביא לשבט קורישי, הידוע בשם "הסכם חודיביה" (מקום לא רחוק ממכה, שם נערך ההסכם). ההסכם הזה יצר את התקדים שעליו מבוססת כל תורת שביתת הנשק של האיסלאם עם אויביו.¹ בהסכם הזה התחייב מוחמד לשביתת נשק. יש אומרים לשש שנים, יש אומרים לעשר שנים. הדבר היה בשנת 628. בשנת 630, כשהיה לו כבר צבא בן 10,000 איש, הוא עלה על מכה וכבשה. ברגע שהוא היה מוכן, הוא מצא את האמתלה להכריז על ההסכם כבטל. גם האדוקים שבקרוב ההיסטוריונים המוסלמים מבהירים שהכל ידעו שזו היתה עילה לחדש את המלחמה בזמן נוח למוחמד. אנשי מכה באו על הברכיים ממש, התחננו בפניו לפתור את הבעיה, שהוא ראה בה עילה למלחמה, בדרכי שלום. הוא ציווה על חבריו שאפילו לא ירשו לחברי המשלחת, מחשבו המנהיגים של מכה, לגשת אליו.

הפסוקים המתאימים: "וכתתו חרבותם לאתים, וחניתותיהם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה". אך כאשר ביקש הנשיא האמריקני מן המומחים שלו למצוא לו פסוק מן הקוראן שיוכל לצטט אותו, בשם האיזון הקדוש, לא מצאו פסוק דומה במסר האוניברסלי המוחלט שלו ובעוצמה מוסרית דומה. הפסוק היחיד שנמצא הוא: "אם הם [האויבים] מבקשים שלום, [כבר הם נכנעים], אז נטה לכך גם אתה" (סורה 8 פסוק 61). ראוי לציין, שסורה 8 פותחת בדיני מלחמה ושלל). זה ההבדל. האיסלאם הוא דת מיליטנטית, האיסלאם הוא דת לוחמת, וככה הוא יודע רק דבר אחד — ניצחון. רק ניצחון. ולמענו מותר לעשות כמעט הכל. המוסלמי הוא בראש וראשונה חייל בצבאו של אלה. הוא צריך להעמיד נגד עיניו מטרה אחת — להרחיב את שלטונו של האיסלאם עד עולם.

מהו איפוא מושג השלום באיסלאם?

אם לא המושג התנייכי, מהו איפוא מושג השלום באיסלאם? האיסלאם מכיר רק חלופה אחת למלחמה: "הפסקת אש", "שביתת נשק", הפסקה זמנית של הלוחמה; בערבית נקרא מצב זה בשם "הודנה".

מתי מותר להסכים להפסקת אש, שפירושה הפסקה זמנית בלבד של הגי'האד? כאשר האויב חזק מדי ואי אפשר להכריעו. מטרתה העיקרית של הפסקת האש היא להחליש אותו. הפסקת האש היא אפוא מהלך טקטי וחלק אינטגרלי של המלחמה, או כדברי המלומדים המוסלמים — ההודנה היא צד אחר של הגי'האד. כיוון שמלכתחילה הפסקת האש היא מהלך בעל אופי זמני, עם מטרה ברורה בתוכנית המלחמה, הרי עושים אותה על מנת ליצור מצב חדש ולחדש את המלחמה הפעילה בזמן נוח לאיסלאם. אלה הם דברי המשפטנים המוסלמים, אבל הדברים לא נשארים אצל המשפטנים. כי הרי זהו בדיוק דברו של ערפאת ביוהנסבורג: הודנה. כדי שלא יהיה ספק בכוונותיו, הוא גם התייחס באותו מעמד לאב-טיפוס של כל ההודנות באיסלאם: ההסכם שעשה מוחמד עם שבט קורישי. בהמשך למה שצינתי, אני מבקש להדגיש שערפאת לא הזכיר הסכם זה כקוריוז היסטורי אלא כתוכנית פעולה.

מה היה ההסכם הזה ומה היו נסיבותיו? ההסכם הזה נחתם בשנת 628, כאשר מוחמד נמצא במצב נחות ביחס לאויביו. לא היה לו עדיין צבא מאורגן. הוא ישב בעיר מדינה וסיכויי להכריע את העיר מכה, שבה ישב שבט קורישי, היו אז, ב-628, אפסיים. על כן נקט בטקטיקת ההודנה. הקורישים השבעים, שרצו מנוחה וחופש לנהל בשקט את מסחרם, חתמו על ההסכם הזה ברצון. מוחמד, שתכנן היטב את צעדיו

¹ Majid Khadduri, *War and Peace in the Law of Islam*, The John Hopkins Press, Baltimore. 3d printing, 1962, p.235.

הוא אסר גם על חבריו הקרובים לדבר עם המשלחת המכובדת שבאה ממכה לבקש על נפש העיר. שנתיים הספיקו לו להכין את המתקפה הסופית, שאותה תכנן כבר בעת חתימת ההסכם. ההודנה נסתיימה בזמן שהוא רצה כי תסתיים.

כך נוצר מושג יסוד בתורת המלחמה של האיסלאם: הודנה, לא שלום. יש או הודנה או צולח. הודנה היא שביתת נשק בין שני האויבים, וצולח הוא תעודה שהאיסלאם מעניק בחסד ולא בזכות, לאויב שנכנע.

השלום של ערפאת הוא הודנה. הודנה כבר נחתמה בינו לבין ישראל כמה וכמה פעמים: באוסלו, בוואי, בטאבה, בשרם א־שיחי ובעוד אי אילו הזדמנויות, באמצעות שליח זה ושליח אחר, והוא הפר את ההודנה בכל רגע שהדבר נראה לו, ובעיתוי שרצה. וגם פה נכנס אלמנט הבורות הישראלי והמערבי בכלל. בכל הסכם הודנה צריך לציין בפירוט את משך הזמן שלה, אחרת, גם ללא אמתלה, יכול הצד השני, המוסלמי, לסיים אותה בכל זמן. לא שיש לדבר חשיבות גדולה, אך אם הצד הלא־מוסלמי מודע לעובדה שמדובר בהודנה, הוא ער, או לפחות צריך להיות ער, לאפשרות הפרתה או לתכונה המתבצעת בצד המוסלמי לקראת הפרתה. העובדה שמדובר בהודנה ולא בשלום נוסח ישעיהו מתבטאת בהגבלת הזמן כפי שחוקיה מחייבים.

כיוון שהצד הישראלי לא רצה לוותר על החלום המתוק של השלום שמנהיגיו ותקשורתו טמטמו בו את מוחו ובלבלו עליו את דעתו, הוא לא הבין ולא רצה להבין, לא ידע ולא רצה לדעת, שלא על הסכם שלום הוא חותם אלא על הודנה, שמעולם לא נקבע זמן מחייב, אפילו תיאורטי, למשך קיומה. כי בהודנה כאמור, צריך לציין את משך הזמן שלה עד עשר שנים לכל היותר. מבחינה תיאורטית יכול היה ערפאת לסיים כל הסכם עם ישראל חמש דקות לאחר חתימתו, ובעצם חתימתו לא חיובה כלל, שכן הסכם הודנה שאין לו ציון של זמן הוא לא חוקי.

כמובן שפלפולי חוק אלה אינם מעלים ואינם מורידים ולא הייתי עומד עליהם אלמלא יש בדבר כדי ללמד על הקלות הבלתי נסבלת שבה חותמים על הסכמים גורליים לקיום המדינה והעם. גרועה יותר היא הלהיטות לקיים אותם מיד, מבלי לבדוק אם הצד הערבי רואה את ההסכמים הללו כמחייבים אותו, ומבלי לדאוג שסנקציות ברורות יעגנו את ההסכמים לא בפרשנות המוסלמית שלהם, אלא בתורת החוזים במסורת היחסים הבינלאומיים של המציאות המערבית במאה העשרים ואחת.

ערפאת מעולם לא התכוון לקיים את "הסכם אוסלו" (חסר הזמן). ההודנה של אוסלו נועדה לאפשר לו להתחזק, לבסס את מעמדו וליצור בסיסים נוחים לחדש את המלחמה בתנאיו שלו, ואת זה בדיוק הוא

החל לעשות מאז אוקטובר 2000. הכל נחזה מראש, ולא צריך להיות לא נביא ולא חכם. צריך להכיר את ההיסטוריה המוסלמית ותרבות האיסלאם. ערפאת, כמו שאר העולם המוסלמי, מונחה על־ידי תרבותו. התרבות בסופו של דבר היא, במושגים מודרניים, הבסיס של הגאווה הלאומית (מה ששנתכח כעיקרון של הכרעות פוליטיות במדינת ישראל).

מובילי הרעיון הלאומי הנוקשה, הבלתי־מתפשר, הם האינטלקטואלים בעולם הערבי. יש הבדל עצום בין האינטלקטואל המערבי לאינטלקטואל הערבי, מוסלמי כנוצרי; שכן הלאומיות הערבית היא בעצם לאומיות איסלמית. מי לנו מנחה טוב יותר בנושא זה מקונסטנטין זוריק, מלומד ערבי־נוצרי מחשובי האידיאולוגים של הלאומיות הערבית, שכתב:²

(הדת האיסלמית) השפיעה על כל היבט של תרבותנו הערבית, שכן אין אנו יכולים להבין את מורשתנו הערבית העתיקה ... אלא לאחר לימוד מעמיק של החוקים והעקרונות של הדת המוסלמית ולאחר השגת ההבנה הנכונה של רוחה ומבנה ... זוהי הסיבה לכך שכל ערבי, ללא הבדל עדה או דת, אשר יש לו עניין בתרבות עברו ובתחייתה ... צריך לעשות מאמץ כדי ללמוד את האיסלאם ולהבין את הריאליות שלו; הוא צריך לקדש את זכרו של הנביא הגדול שהאיסלאם נתגלה לו. ... היום אנו זקוקים יותר מתמיד, במאבקנו הלאומי, למנהיגים אשר ישאבו מן האישיות של הנביא הערבי כוח של שכנוע פנימי ונחישות של אמונה.

...על אף נטיותיהם השונות והבדלי הכיתות הדתיות שלהם צריכים הלאומנים הערבים לכבד את זכרו של מוחמד בן עבדאללה, נביא האיסלאם, מאחד הערבים.

תפקיד הערבים־הנוצרים ביצירת הרעיון הלאומי הערבי

א גב ערבים־נוצרים, להם יש שתי סיבות טובות לשנוא את היהודים: סיבה אחת היא נצרותם, עם כל המשתמע ממנה באשר ליחס אל "רוצחי האל". על כך אין מה להרבות דברים. הסיבה השנייה היא שהם באמת לאומנים ערביים. נוצרים היו בין היוצרים החשובים של רעיון הלאומיות הערבית, מתוך תקווה שבכך הם יקפּו את האיסלאם ויפתח להם הפתח להיכנס לחברה המזרח־תיכונית כשווים למוסלמים. המוסלמי בדרך כלל לא יזהה את עצמו כ"ערבי". הוא יגדיר את עצמו כמוסלמי ואת האחרים כלא־מוסלמים, כד'מים (אנשי חסות), כיהודים, כנוצרים וכן הלאה. מעולם לא היתה קיימת הגדרת הערבי במובן של **בן לאום**, כמו צרפתי או גרמני

² Sylvia G. Haim, *Arab Nationalism, An Anthology*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, paperback edition, 1976 pp. 170-171.

איזושהי לאומיות ערבית, הוא מונחה על-ידי הלאומיות האיסלמית. ועלינו להיות מודעים לעובדה שאנו מטרה איסלמית; עובדה זו צריכה להנחות אותנו בכל מדיניות שלנו. היהודים בישראל עומדים היום לא רק כחומה בצורה כנגד הערבים במזרח התיכון, היהודים עומדים היום כחומה בצורה בפני המגמות של ההתפשטות האיסלמית, גם מחוץ לעולם הערבי-איסלמי, ומכאן השאיפה היוקדת לחסל אותנו. אין היום כל סימן שאלה על כוונות המוסלמים. הדברים ידועים, מוכרים, ויש להם ביטוי ספרותי שהוא בחינת משאלת לב כמו גם תוכנית פעולה לעתיד.

העולם האוטופי והתרבותי של ערבים ושל יהודים

די לעמוד על טיבה של תרבות, צריך אדם לשאול כיצד היא מדמה לעצמה את אחרית הימים. אם נדע מהו העולם האוטופי של התרבות, מהו חזון העולם האידיאלי שלה, נדע מה טיבה של אותה תרבות. היהדות אמרה את דברה אינספור פעמים: היא חזתה עולם של שלום וצדק שבו "נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגויים..." (ישעיהו ב' ב'). האם זאת היא גם תמונת אחרית הימים באיסלאם? המסורת האיסלמית דנה הרבה באחרית הימים, כאשר סוף-סוף תשלט הדת המוסלמית, דתו של אללה, על כל העולם. בספרות המסורת המוסלמית נמצאים תיאורים מפורטים, בצבעים עזים, של המאורעות אשר יוליכו אל "השעה" ההיא של קץ הקצים. בתיאור מאורעות אלה מובלט במיוחד יחסו של האיסלאם ליהודים.

לא תגיע "השעה" – כך אנו קוראים בשני **הצחיחים**, ספרי המסורת המהימנים ביותר של האיסלאם – עד אשר יילחמו המוסלמים ביהודים ויהרגו אותם. היהודים יתחבאו מאחורי כל עץ וכל סלע. ואללה ייתן באותו יום פה לעצים ולסלעים, והם יקראו בקול גדול ויאמרו: "הוי מוסלמי, הנה יהודי מאחורי, בוא והרוג אותו". חוץ מעץ אחד, אל-עֶסְגִי, הוא הסנה (!), "שהוא העץ של היהודים."⁴ על כן מזכירה זאת המסורת, שלא ישכחו המוסלמים חלילה **לחפש גם** מאחורי העֶסְגִי, שמא יש יהודי שם, ויניצל. בלי זה, בלי השמדת היהודים, לא תגיע, אפוא, שעת אחרית הימים. מסורות אלו ניתן לקרוא בספרי הלימוד של בתי-הספר, ומצטטים אותן הדרשנים בדרשותיהם במסגדים, וסופרים אנטישמים "מלומדים" משלבים אותן בספריהם על היהודים, שאותם הם מתארים כסרטן בגופה של האנושות.⁵ האינטלקטואלים הערבים, בניגוד לאינטלקטואלים האירופים, לא נושאי דגל הליברליות וההומניזם הם. להפך, האינטלקטואלים בכל העולם הערבי הם נושאי

למשל. הנוצרים חשבו שאם הם ייצרו את המושג של לאומיות ערבית, בדומה ללאומיות גרמנית, צרפתית או איטלקית, אזי יעלמו ההבדלים התרבותיים עמוקי השורשים בינם לבין המוסלמים, והם יהיו לאחד. ולא מקרה הוא שהמושג "מדינת כל אזרחיה" בא מן הפה הנוצרי, ולא מן הפה המוסלמי. בשביל המוסלמי קיימת רק מדינה איסלמית שבה יכולים לחיות האחרים על-פי חוקים שהאיסלאם קובע. גם עומי בשארה יודע, אך הוא מעדיף בינתיים להתעלם מכך, שקיימת שאיפה, ואפילו לא מוסתרת, בקרב רוב המוסלמים, לאחד את השורות של הלאומיות הערבית המודרנית על ידי איסלום כל הנוצרים.³

כשאנחנו מדברים אפוא על לאומיות ערבית, אנחנו מדברים על מושג שנוצר במאה ה-19, על-ידי נוצרים (לא פחות מאשר על-ידי מוסלמים), כדי לאפשר להם להיכנס אל תוך המערכת התרבותית, חברתית, פוליטית סביבם, הנשלטת על-ידי הרוב האיסלמי. אך אם תשאלו נוצרים אלה, שוויתרו מזמן על שפתם ועל עצמאותם, מיהם הגיבורים הלאומיים של הלאומיות הערבית הזאת שעליה הם מדברים בתוקף רב כל כך, האם אלה הם: פטרוס, פאולוס, או ישו הנוצרי (שיאסר ערפאת מכנה אותו "לוחם חירות פלשתיני"), תשובתם חייבת להיות שכל הגיבורים הלאומיים של ה"לאומיות הערבית", באים מלבה של ההיסטוריה המוסלמית: עומר אבן אלח'יטאב (החליף השני), חיאלד אבן אלוליד (גיבור מלחמות הכיבושים), והנביא מוחמד בכבודו ובעצמו. אלה היו הגיבורים הלאומיים של הלאומיות הערבית.

ההבחנה שעושים בין ערבים למוסלמים, תוך הדגשה שהמונח "ערבי" הוא מונח המייצג לאומיות חילונית וכולל בתוכו הן מוסלמים והן נוצרים – אף-על-פי שטכנית לאומיות כזו קיימת – במציאות, ובמיוחד ביחס לישראל, אין להבדל הזה כל חשיבות, ואי אפשר לבנות עליו מאומה. אפילו בלבנון, שם ההבדלים בין נוצרים למוסלמים בולטים ויש להם משמעות פוליטית – גם שם הניסיון של ישראל לנצל את האלמנט הנוצרי נגד המוסלמים, נכשל כישלון חרוץ. לא כל שכן במציאות שבה הנוצרים חייבים להזדהות הזדהות מוחלטת עם הרוב המוסלמי שבתוכו הם חיים.

לאורך הדורות, מאז הכיבוש המוסלמי ועד היום, המוסלמים הם הגורם הקובע, המחליט, השליט במזרח התיכון. התרבות המנחה את הלאומיות הערבית והתרבות המנחה את הפוליטיקה הערבית של היום, היא התרבות המוסלמית. האיסלאם הוא הגורם החשוב ביותר במזרח התיכון, והוא שואף לתפוס מקומו כגורם בעל חשיבות עליונה בעולם כולו. שאם לא-כן, לא היה לנו עסק עם חיזבאללה, ולא היה לנו עסק עם פרס השיעית ועם עוד כל מיני גורמים טרוריסטיים מוסלמים. בן-לאדן איננו מונחה על-ידי

³ רעיון זה, אגב, כבר הוער לה בשנת 1931 על-ידי סופר ערבי-נוצרי אורתודוכסי בשם ח'ליל איס-כנדר קוברוסי בספרון שפרסם בקהיר בשם: קריאה לערבים הנוצרים לקבל עליהם את דת האיסלאם. בספר זה הוא טוען שהנצרות היא מנוונת והאיסלאם הוא טהור, ושעל-ידי קבלת האיסלאם יקבלו הנוצרים את הנצרות בטהרתה מצד אחד, וי-היו חלק בלתי-נפרד מן האומה הערבית מצד שני. (שם, עמ' 59-60).

⁴ Abdul Hamid Siddiqi, *Dar al-Arabiyyah*, Beirut, 1972, vol. 4, p. 1510.

⁵ סקירה על קצת מן הספרות האנטישמית הערבית ראה: M. Sharon, *Judaism in the Context of Diverse Civilizations*, Johannesburg, 1993 pp. 122ff.

דגל הלאומיות הקיצונית ביותר בשנאת ישראל. בארצות המערב הממסד האינטלקטואלי הוא הומניסטי, ליברלי, אנטי-לאומי, או שווה-נפש באשר ללאומיות. אולם בעולם הערבי-איסלמי, הסופרים, האמנים, העיתונאים, המורים באוניברסיטאות – הם נושאי הגל הלאומי, העכור, ראשוניים להשתמש בתאריהם ובמעמדם הציבורי כדי ללבות אנטישמיות מן הגוון הגרוע ביותר. עלילת הדם הנוראה הפכה לממוסדת בספרות ובעיתונות הערבית. מצרים היא המובילה את סוג הפרסומים הנוראים הללו, וסוריה אינה מפגרת אחריה בהרבה. בסוריה ניתן הטון בספר "מצות ציון" (פטיר צהיון) של מוסטפא טלאס, שר המלחמה הסורי, שבו הוא מספר לכל על שימוש בדם למצות, כשהוא מציג את עלילת הדם של דמשק משנת 1840 כהוכחה ניצחת לכך. נציגת סוריה באחת הוועדות של האו"ם לא הססה לנפנף בספר הזה באחת הישיבות, כשהיא קוראת לכל הנאספים לקרוא אותו כדי להכיר ולדעת מהו טיבם של היהודים.

מצרים היא המובילה בפרסומים האנטישמיים, ולאחרונה נתבשרנו על הצגה חדשה שעושה שימוש בפרוטוקולים של זקני ציון. בכווית מתפרסמים ספרים וספרונים במהדורות עממיות, הזוכים לפופולריות גדולה בקרב ציבור הקוראים הערבים. בספרים אלה דנים בפרוטרוט על שיטות הפקת דם של ילדים פלשתיניים, ועל שימוש שיהודים עושים בדם הזה למצות של פסח ולעוגות של פורים. מה שמפתיע הוא שמדינת ישראל שותקת לנוכח פרסומים אלה, והעולם היהודי אינו מוקיע אותם. כאשר ספרות אנטישמית מתפרסמת במערב, ישנם גורמים יהודים ולא-יהודים המרימים קולות מחאה, ואפילו תובעים לדין את הסופרים והמוציאים לאור. ספרים, מאמרים וקריקטורות המתפרסמים בעולם הערבי, חריפים הרבה יותר מן הדברים המתפרסמים בעולם המערבי (האחרונים, מופיעים לעתים קרובות במסווה של עידון ספרותי). אין צורך להדגיש את העובדה הברורה מאליה שפרסומים אנטישמיים אלה הם מצע השנאה שעליו בונים הערבים את השמדת ישראל. הערבים, מוסלמים כנוצרים, נותנים בידי העם היהודי בארץ ובעולם את כל הכלים לניהול מסע בינלאומי בלתי-פוסק של הסברה והתרעה, בשם כבוד האדם וכנגד הגל העכור הזה של גזענות אנטישמית, מן הגרועות שידע העם היהודי. אך מה לעשות שממשלת ישראל מוכנה להמשיך ולשוחח עם השואפים להיות תללייניה, עם אלה שעושים הכל כדי להסיר ממנה צלם אנוש, מבלי להבין כי הפצת השנאה הנוראה הזאת היא מלחמה לכל דבר. היא כלי בידי השליטים המוסלמים לגייס את ההמונים למחוז את מה שהוא בעיניהם לא יותר משרץ נתעב. יש לזכור שעבור הקורא הערבי, כמו עבור הקורא

הממוצע בכל מקום, מה שמודפס מתקבל כאמת. "כתוב בעיתון." ולא חשוב מי הקורא, גם לא מי הכותב, העיקר שזה "כתוב בעיתון." מובן שיש משקל גדול עוד יותר ל"כתוב בספר" שמחברו מתהדר בתואר אקדמי גבוה. על כן מסוכנים במיוחד הם הספרים המתפרסמים במצרים, סוריה, עיראק, כווית ומקומות אחרים, שמחבריהם הם "דוקטורים" ו"פרופסורים", שהקוראים מניחים כי חזקה עליהם בוודאי שהם יודעים את הדברים שעליהם הם כותבים. אין לך שנה שבה לא מתפרסמים ספרים ומאמרים מלומדים על שימוש בדם בתלמוד. החומר נלקח ישירות או בעקיפין מן המאגר של הספרות האנטישמית האירופית. הכותבים לא ראו את התלמוד מימיהם, וכמו רוב עמיתיהם ומוריהם האירופים, אין להם מושג מהו התלמוד.⁶ אין אפילו חוקר מוסלמי אחד המסוגל לקרוא טקסט מקראי כראוי, לא כל שכן לתלמוד. אין שום מוסד אקדמי, בכל עולם האיסלאם, היכול אפילו להתקרב להתמודדות עם דף גמרא; אך כולם יודעים שבתלמוד יש הוראות לשימוש בדם למצות. כל הסופרים הללו מצטיטים זה מזה, ובסופו של דבר מגיעים לספר אנטישמי כלשהו מגרמניה, מאנגליה או מצרפת.⁷

איזה תלמוד? איש מהם לא ראה כריכה של תלמוד מימיו. אבל מי שם לב לקטנות כאלו, הרי הכל כתוב בפרוטוקולים של זקני ציון. אנשים רציניים בעולם, שלמדו את דרך יצירתו של קונטרס התועבה הזה, יודעים שזהו זיוף אנטישמי. אך נסו לשכנע בכך מוסלמי אחד. מרגלית טובה נפלה בידיהם של שונאי ישראל המוסלמים, ושום עובדה שבעולם לא תשכנע אותם לוותר עליה. כל חלומותיהם הרעים על היהודים הריהם כתובים שחור על גבי לבן בפרוטוקולים, ומעבר לכך אין צורך בהוכחה נוספת שהמפלצת הדמונית היהודית מאיימת על העולם כולו, והאיסלאם, ברצותו לחסלה, צריך אפוא לזכות בקריאות הידד של העולם על השירות הטוב הזה שהוא מגיש לו.

בספרות היסטורית ערבית המופיעה בלבוש רציני וכבד ראש, הפרוטוקולים של זקני ציון מצוטטים כמקור ראשי לתולדות העם היהודי. ברור שאנו עומדים בפני מגמה רצופה ונמרצת של דה-לגיטימציה של היהודים, הבאה מכיוונים שונים. דה-לגיטימציה זו נעשית על מנת לשכנע את העולם, לא רק את הערבים (שאינם זקוקים לשכנוע), שמותר לדרוס את היהודים, למענך אותם, משל היו חרק נושא מגפה.

והפתרון?

ת שאלו, אם כן, "מה עושים?" התשובה היא פשוטה. הבה נצא מנקודת ראותו של האיסלאם: הוא רוצה להשמיד אותנו, ואנו

⁶ ראה שם, עמ' 125.

⁷ שם, הערה 187.

אין ספק שזו היא מדיניותה של מצרים מאז נחתם חוזה השלום, וכך נוהגים במסגרת קטנה יותר גם הפלשתינים. בינתיים הם מפתחים גם את החלום שיום אחד מישוהו יפרוק אותנו מנשקנו, או שיהיה להם נשק כזה שלוחצים בו על כפתור, ואז משהו עף ומשמיד את כל היהודים בבת אחת. כל זמן שהם יחיו עם התקווה הזאת, אין שום סיכוי שישראל תגיע אפילו ליום אחד של מנוחה. אנו פה כבר למעלה ממאה שנה, ולא זכינו לזה. מדוע? מפני שלא השכלנו להבין שכאשר אנו מתרפסים אנו משדרים חולשה, והנה בפרשת הביזיון הלבנוני הודענו לכל העולם הערבי-מוסלמי שלמדנו אפילו לברוח. הצד השני מבין את הדברים בדיוק כפי שהם נראים. כשצה"ל יצא מלבנון בדרך שבה יצא הוא אמר לערבים – יש לכם אויב חלש. המשיכו לחוץ. אין אליבי להפסקת הלוחמה.

אינני אומר שלא צריך היה לצאת מלבנון, אבל מלבנון צריך היה לצאת עם תזמורת צה"ל. כך יוצא צבא מנצח, בזמן הנראה לו ובתנאים שהוא קובע. רק צבא מובס בורח בלילה אחד ומשאיר אחריו טנקים ותותחים ואפסניה ומשרדים מלאי מסמכים. זהו מרשם לאסון. הוא האמור במה שקרוי היום "מדיניות ההבלגה" שממשלה זו נוהגת בה גם לאחר שהטובים שבפרחי ילדינו נקטפים בכמויות שכמותן לא ידענו. האויב הבין שאנו מפחדים, שמותר להרוג יהודים ושהיהודים חלשים, ואולי הם חוזרים למעמד של "אולָאד אַל מִיתָה", הבנים של בני האישה המתה. כך הם קראו לנו מפני שהיינו חלשים, ולא יכולנו להשיב למחרפניו דבר, וכך הם גם יקראו לנו היום, אם נמשיך ונגלה חולשה.

★

לסיכום, אני חוזר ומדגיש, רק דבר אחד יקבע את גורלנו במזרח התיכון: אם ניתן לאיסלאם את האליבי הדרוש לו כדי לעשות איתנו הסכם של שביתת נשק, אשר אנו נראה אותה כמופרת ברגע שהצד השני יעשה אפילו את הדבר הפעוט ביותר בניגוד להסכם. תמיד יש לזכור שהסכם הודנה זה הוא מצב זמני, שכן אין אפשרות להגיע למצב של שביתת נשק ללא הגבלת זמן, ובוודאי שלא יהיה קיים מצב של שלום, לפחות כל זמן שהאיסלאם הוא זה השולט בחיי הרוח, במדיניות ובחיי החברה של מדינות ערב. אולם בכל מצבי שביתת נשק שיהיו, אין להיחלש אפילו לרגע, אין להיכנס לשאננות וצריך תמיד לזכור שעבור האויב שביתת נשק היא רק מהלך טקטי, שמטרתו להתחזק על-מנת לחדש את המלחמה בתנאים טובים יותר, בדיוק כמו שעשה מוחמד אחרי הסכם חדיביה. ■

נמנע זאת ממנו ואפילו נכריח אותו להגיע עמנו לשביתת נשק ארוכת טווח. אבל איך מגיעים לשביתת נשק ארוכת טווח (מעבר לעשר השנים שחוק ה**הודנה** האיסלמי מרשה, עם אפשרות של הארכה)? זאת אפשר לעשות אם ניתן לאיסלאם אליבי לא לתקוף אותנו. האיסלאם זקוק לאליבי להפסיק את המלחמה, או בלשונו: לדחות את הגייהאד. איך? את הגייהאד אפשר לדחות, ושוב על-פי התקדים של הנביא מוחמד: כאשר האויב חזק מדי ואין סיכוי לנצחו מותר להפסיק את המלחמה לזמן נתון עד להתחזקות הכוח הלוחם המוסלמי, שאז חובה לחדש את הגייהאד.

הנה אפוא, הפתרון: צריך ליצור מצב שבו תמיד נהיה חזקים ונוכיח שלא כדאי להילחם בנו. המוסלמים צריכים לדעת שאם הם לוחמים בנו, הפסדם יהיה עצום. הם צריכים לאבד את התקווה שאי פעם יוכלו לנו. ברגע שהם מפנימים את העובדה הזאת, הם מוכנים להיכנס למצב של שביתת נשק, אפילו בתנאים גרועים. זה הקו המדיני שנקט האיסלאם בעבר יותר מפעם. אתן דוגמה אחת:⁸

ב-1229 ויתר הסולטן אל מלכ אל כאמל ממצרים על ירושלים, שהיתה בידי המוסלמים מאז ימיו של צלאח א-דין, ומסרה לפרידריך השני (הגדול). לא מאהבה נעשה הדבר, אלא מפחד ומחשש מפני כוחו של הקיסר. די היה בשמו של הקיסר כדי להביא את גדול המלכים האויבים (יורשי צלאח א-דין) באותו זמן, לא רק לחתום על ההסכם שהעביר את ירושלים עם חלקים נרחבים בארץ ישראל לידי הנוצרים, אלא לגלות, לא פעם בפומבי, את יראת הכבוד שהיתה לו לקיסר.

אם ישאל השואל, מה צריכה להיות המדיניות של ישראל? התשובה היא פשוטה ביותר: להיות מדינה חזקה כל כך, שהערבים יאבדו תקווה לחסל אותה. העוצמה המפחידה של ישראל היא האליבי בשביל האיסלאם לעשות עמה שביתת נשק. על יותר מזה אין בינתיים מה לדבר. מבחינתה של ישראל חזקה, איתנה ואפילו מפחידה, שביתת נשק כזאת צריכה להיות דחיית המלחמה המכרעת עד לאחרית הימים. עם זה יכולה מדינת ישראל להסתדר.

בינתיים אנו עושים בדיוק את ההפך. המדיניות הישראלית משדרת חולשה, ומחייבת את המוסלמים להסלים את הגייהאד. אין להם אליבי, כי אין להם ביטחון בעוצמת אויבם. המטרה העומדת בפניהם היום היא להחליש את ישראל עד כמה שניתן, ובכל זירה אפשרית, ובו בזמן לבנות את עוצמתם הצבאית.

⁸ ראה: יהושע פראוור, תולדות ממלכת הצלבנים בארץ ישראל, הדפ"ס חמישית, 1984, כרך ב' עמ' 186 ואילך.